

Αξιοποίηση των ΤΠΕ για κριτική λεξικογραφική επίγνωση

Α. Κουτσογιάννης¹, Β. Μελικίδου²

Η εξοικείωση των παιδιών με τα λεξικά, απαραίτητα εργαλεία καθημερινής χρήσης για κάθε πολίτη, είναι μάλλον περιθωριακή στα σχολεία μας. Αλλά και όπου προβλέπεται³, αυτό γίνεται εξαιρετικά περιγραφικά και επιφανειακά. Εξαιρετικά σπάνια, επίσης, δίνεται η δυνατότητα στους φιλόλογους να εξοικειωθούν με τη λεξικογραφική διαδικασία και τις πολλαπλές διδακτικές προεκτάσεις που μπορεί να έχει. Το συγκεκριμένο εργαστήριο αποβλέπει στο να αναδείξει τις σημαντικές δυνατότητες που παρέχουν οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και Επικοινωνίας (σώματα κειμένων, μηχανές αναζήτησης, ηλεκτρονικά λεξικά) στην ανανέωση της διδακτικής πρακτικής που θα μπορούσαν να ακολουθήσουν οι εκπαιδευτικοί, προκειμένου να εξοικειώσουν δημιουργικά και κριτικά τους μαθητές με τον κόσμο της λεξικογραφίας.

Τα ερωτήματα, ειδικότερα, στα οποία θα επιχειρήσει να απαντήσει το συγκεκριμένο εργαστήριο είναι: Με ποια κριτήρια μπορούν να επιλέξουν τα παιδιά ένα λεξικό; Πώς μπορούν να παρακολουθούν τις συζητήσεις που κατά περιόδους προκαλούνται στον τύπο με μια κριτική και υποψιασμένη ματιά; Πώς μπορούμε να εργαστούμε, ώστε να αντιληφθούν οι μαθητές μας ότι η πληροφορία που δίνουν τα λεξικά δεν πρέπει να εκλαμβάνεται ως στατική και βέβαιη, αλλά και ως μεταβαλλόμενη; Με ποιες μορφές γλωσσικού γραμματισμού (κλασικού και νέου) εξοικειώνονται τα παιδιά, αν εξοικειωθούν με τη λεξικογραφική διαδικασία; Πώς μπορούν να γίνουν όλα αυτά αξιοποιώντας τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και Επικοινωνίας με τρόπο σύγχρονο και δημιουργικό για εκπαιδευτικούς και μαθητές; Ποια ευρύτερα σχέδια εργασίας (projects) και διαθεματικές προσεγγίσεις μπορούν να προκύψουν με αφετηρία το συγκεκριμένο ζήτημα;

Το εργαστήριο περιλαμβάνει τρεις ενότητες και ενδείκνυται για φιλόλογους Γυμνασίου και Λυκείου. Στην πρώτη παρουσιάζεται ο θεωρητικός προβληματισμός και οι στόχοι· στο δεύτερο οι φιλόλογοι εργάζονται στους υπολογιστές του εργαστηρίου, επιχειρώντας αφενός να προσεγγίσουν τα προαναφερθέντα ερωτήματα, αφετέρου να διαμορφώσουν μια δική τους διδακτική εκδοχή· στην τρίτη ενότητα, τέλος, παρουσιάζονται οι εργασίες και επιχειρείται μια τελική σύνθεση.

¹ Επίκουρος καθηγητής στον Τμήμα Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Θεσσαλονίκης, υπεύθυνος της Πύλης για την ελληνική γλώσσα και τη γλωσσική εκπαίδευση (www.greek-language.gr)

² Δρ φιλολογίας, εκπαιδευτικός και συντάκτρια στο Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Ιδρύματος Μ. Τριανταφυλλίδη

³ κεφ. 10 της Α' Γυμνασίου και κεφ. 9 της Β' Γυμνασίου στα βιβλία του 2006